

(Политика, 22.2.2010)

Председник Србије Борис Тадић наговестио је недавно могућност да до краја ове године, пошто се Међународни суд правде изјасни о легалности проглашене независности Косова и Метохије, дође и до конкретнијег решења положаја јужне српске покрајине. О томе колико је то реално, шта очекују од одлуке суда, да ли ће признање независности Космета бити услов за улазак Србије у ЕУ и какву би политику они водили да су на власти говоре Александар Вучић, заменик председника Српске напредне странке, и Чедомир Јовановић, председник Либерално-демократске партије.

Јовановић: Веома је тешко говорити о политичким намерама власти или државе јер већ две године о Косову нисмо разговарали у парламенту. Можда председник Републике и министар спољних послова имају неки план, али мени није познат и не могу то да коментаришем. А не слажем се с тим да ће у 2010. години бити дефинисан статус Косова. То је још једна од политичких илузија. Косовски проблем има своју дугу историју и никада није решен, па се не може очекивати ни сада да буде решен једном одлуком, а посебно мислим да смо далеко од решења због начина на који се према њему постављамо.

Вучић: Не знамо ништа о плановима власти, нигде их нису јавно изrekli, не постоји никакав формални предлог. Али, мене и нас у СНС-у много више занима резултат од тога да ли ће неко да подиже рејтинг свакодневним изјавама. Занима ме шта ће на крају да пише на семафору, а плашим се да је резултат и даље неповољан по нас, без обзира на све што се хвале да су урадили.

Политика: Да ли можемо да закључимо да је ваш заједнички став да власт са опозицијом не дели свој планове за Косово?

Вучић: Ја уопште не мислим да они имају планове, а, с друге стране, мислим да је лоше што се о томе не разговара.

Јовановић: Наравно да то што се не разговара за нас не може да буде прихватљиво, али то има и своју политички позадину. Власт не отвара парламентарну расправу зато што не може да обезбеди већину за један јасан план. Подсетићу вас да је једном влада ушла у парламент с резолуцијом коју је повукла баш зато што није имала снаге да обезбеди довољан број гласова за њено усвајање. Владајућа коалиција није направљена на оној врсти политичког јединства које је било карактеристично за неко претходно време и претходну власт која је могла да уђе у парламент с тим.

Политика: Мислите ли да ће се после одлуке Међународног суда правде нешто променити?

Вучић: Не мислим да ће одлука Међународног суда правде, који сви чекају, бити црно-бела и плашим се да ће и једна и друга страна моћи да је користе на свој начин.

Јовановић: Мислим да суд не може донети одлуку која би, како је рекао и Вучић, била црна или бела. Не треба игнорисати ни то да је МСП институција која доноси одлуке које могу само некога начелно да обавезу, али не могу ништа да промене у свакодневном животу.

Осим тога, тражимо решење проблема на погрешној адреси. И то је нека врста алиби маневра, неки средњи пут. Наша држава није екстремно реаговала на проглашење независности, а с друге стране није могла ни да мирно посматра шта се дешава. Тај пут је ограничен и на његовом крају се свакако не може наћи оно што смо изгубили на почетку.

Политика: А која је адреса права?

Јовановић: Решење се мора тражити у договору између Београда и Приштине. На Косову никада није постоја спремност за преговоре, увек су правила живота диктирали они који су јачи. С обзиром на то да се у међувремену свет променио, став међународне заједнице је постао важнији од мишљења Срба или Албанаца. Мислим да је јасно да смо ми Косово изгубили не зато што су Албанци променили свој став према Косову, него зато што смо остали без подршке у свету за своју политику према Косову.

Вучић: Разумем шта говори господин Јовановић, али мислим да није довољно одговорно да кажемо да смо део територије изгубили. Да ли је 65 држава признало независност – да. Да ли ћете убедити САД да повуку то признање – не верујем. Немачку, Француску, Италију? Не верујем, Али шта је наш избор? Да ли да се одрекнемо онога што је наше, јер су велике силе промениле однос према томе, или да покушамо да сачувамо оно што још можемо и да разговарамо са свима и даље. Да ли је решење, господине Јовановићу, да кажемо да Косово је независно? Мислим да није.

Јовановић: То не би било ни тачно. Када бисмо сада рекли: „Косово је независно”, ми бисмо направили другу врсту грешке јер оно није независно. Косовски проблем се трансформисао из једне форме у другу.

Вучић: А да кажемо нешто друго? Да Србија нема више везе с Косовом, да ли је то решење?

Јовановић: Не постоји ниједан политичар на свету који би изашао и рекао – узмите нам део територије. Ја никада на тако нешто нисам мислио, иако ми је пуно пута то стављано у уста. Кад кажем да је Србија изгубила Косово, мислим да га је изгубила у животном, а не у формалном смислу. Та трагедија српског народа на Косову је заправо парадигма свих наших националних слабости. Србија своје интересе на Косову мора да дефинише на други начин, да их учини остваривим, да каже: „Србија је спремна да се договори с косовским институцијама у решавању читавог низа проблема који оптерећују наше односе али не можемо да разговарамо о питању статуса Косова”. Имали смо ми у историји већ велике дилеме и оно што знамо је да је сваки однос привремен. Не мислим да кажем да ће Србија доћи на Косово једног дана, али можемо да обезбедимо такве односе с Приштином који ће нам омогућити да на Косову остваримо све важне интересе за нас, а они никада нису овде јасно дефинисани. Увек је било превише митова, превише неискрености, пуно незнања.

Политика: Да ли вам је било ко од међународних званичника отворено рекао да је признање независности Космета услов за улазак Србије у ЕУ?

Јовановић: Наравно да нико формално не може да изађе пред једну земљу и да јој то постави као услов. Ми смо тражили од Европе да нам омогући да јој се придружимо, од

Европе која је у највећој мери признала независност Косова и која је апсолутно стала иза Еулекса који је дошао на Косово с јединим циљем да имплементира Ахтисаријев план. Када улазите у ЕУ, морате да одговорите на читав низ питања – од оних техничких: где су вам границе, колико имате становника, до суштинских – како мислите са свим тим проблемима да уђете у ЕУ, да ли ће ваши посланици у Европском парламенту излазити напоље кад се појави неки представник Косова.

Вучић: У разговорима које смо ми имали нико нам то није рекао. Уверен сам да нам нико неће изричито тражити да признамо независност Косова, али очекујем да ће свакако бити притисака да се направи решење слично оном после примене Холштајнове доктрине у СР Немачкој. По њему, Западна Немачка никада није признала независност Источне Немачке, никада нису успоставиле дипломатске односе нити било шта слично, али су одржавале контакте преко нижих службеника. Мислим да западне земље то покушавају да спроведу у нашој земљи, пошто им је јасно да су политички доминантни чиниоци који нису спремни да признају независност Косова.

Јовановић: То је оно што политичари морају да кажу друштву да европска оријентација Србије обавезује Србију на другачије понашање и кад је реч о Косову. Због тога је важно да напустимо фатализам и променимо политику садржану у беси „Косово је Србија”, а чији је једини епилог бела смрт Косова.

Вучић: Ја мислим да ЕУ има своје разлоге за одређену врсту попустљивости према нама у будућности јер ни њима ова ситуација није лагодна. Огроман број земаља није признао независност Косова, које не може да уђе у УН без сагласности Србије... Зато Србија мора да иницира разговоре. Умешност наших политичара ће се у будућности огледати у томе да истовременом сачувамо и територију и Устав Србије, али и да не урушимо наш европски пут.

Јовановић: Не може свет трајно бити дадиља косовске државе, зато је ЛДП рекао да самопроглашена независност није решење, не само због тога што то Србија не жели и не прихвата, него зато што се никада у прошлости није десило да једна страна може да издиктира решење и да оно буде трајно. Косово је шанса коју ми треба да искористимо како бисмо уверили свет да се Србија заиста променила и да је напустила политику која је у свом фокусу имала борбу за територије. Србија треба да промовише нову политику која би у центар свог деловања ставила живот на Косову, што не би могли да игноришу ни косовски Албанци.

Вучић: Не мислим да смо мање европски, ако мислимо да су Косово и Метохија део Србије. Уопште не кажем да је дивна ма чија, па ни европска, политика која ће да ми каже да Косово мора да буде независно, Албанци су то заслужили, али Срби у РС не треба ништа да имају пошто треба да укинемо РС, то није аргумент ако нећете да га поткрепите тиме – ми смо много јаки ви сте слаби.

Политика: А шта је алтернатива – да кажемо: „Онда нећемо у такву Европу“?

Вучић: Не кажемо то, кажемо: „Ми мислимо другачије, али хоћемо да разговарамо и хајде да видимо шта ту можемо да нађемо као најмањи заједнички именитељ да не бисмо затворили европски пут“.

Политика: Из државног врха смо чули да у случају да нам буде постављен услов Косово или улазак у ЕУ, Србија бира Косово?

Вучић: Они то причају зато што знају да то питање неће бити тако постављено.

Јовановић: Косово није ексклузивна тема председника Републике или министра спољних послова. То спуштање косовског проблема на тезгу на некој бувљој пијаци са очекивањем да се Србија изјасни вулгарно „ца или бу“ је велика грешка. Нећемо ни стићи до те фазе. Тачно је да САД не врше никакав притисак да Србија призна Косово јер то само по себи већ постаје релативно, али би био изузетно велики притисак међународне заједнице када би Србија одлучила да на неки други начин доказује да је она та која господари Косовом.

Политика: Значи оно што Србија сада ради нема велику тежину?

Јовановић: Суштина да се свет бави сваким проблемом у мери у којој тај проблем угрожава поредак који је успостављен. На Косову су представници међународне заједнице, цивилна администрација, судије, тужиоци, тамо су људи. Када би Србија угрожавала њихову безбедност онда би се свет другачије понашао према Србији. Садашња политика Србије према Косову није довољно јасна, али макар не ствара штету,

Колико смо далеко од решена за Космет

Пише: Александар Вучић, Чедомир Јовановић
понедељак, 22 фебруар 2010 12:52

осим што успорава унутрашње промене.

(Разговор водили **Ј. Церовина** и **Г. Новаковић**)